

DOI: 10.31866/2617-2674.9.1.2026.361879
УДК 778.53:77:7.012:[159.942:7.073]:7-028.22

КОМПОЗИЦІЯ КАДРУ ТА ЇЇ СМИСЛОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ: РОЛЬ РАКУРСУ У ВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ

Сергій Борденюк^{1а}, Віталій Толстой^{2б}

¹заслужений діяч мистецтв України, професор;
e-mail: bordens2662@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2561-1409

²магістр аудіовізуального мистецтва та виробництва;
e-mail: vitalitytolstoy1999@gmail.com; ORCID: 0009-0006-3268-6360

^аКиївський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна

^бКиївський університет культури, Київ, Україна

Ключові слова:

композиція;
ракурс;
візуальне мистецтво;
кадр;
сміслові
навантаження;
візуальна комунікація

Анотація

Мета статті – проаналізувати композиційні особливості творів візуального мистецтва як основу побудови кадру, з'ясувати значення ракурсу у формуванні смислового та емоційного навантаження зображення, а також дослідити взаємозв'язок між вибором точки зйомки, розташуванням об'єктів у кадрі та фінальним сприйняттям візуального повідомлення глядачем. **Методологія дослідження.** У роботі застосовано такі методи: теоретичний аналіз – для систематизації мистецтвознавчих підходів до розуміння композиції у фотографії та кінематографії; структурно-композиційний метод – для детального вивчення побудови кадру, визначення фокусних точок та їхньої ролі в організації простору; порівняльний метод – для зіставлення різних ракурсів одного об'єкта з метою виявлення змін у змістовому навантаженні та емоційному впливі на реципієнта. **Наукова новизна.** Уперше системно проаналізовано роль ракурсу як одного з головних інструментів формування смислового простору кадру в сучасному візуальному мистецтві. Обґрунтовано вплив вибору точки зйомки на ієрархію образів і розстановку смислових акцентів у межах кадру. Розкрито особливості композиційного балансування у процесі зміни ракурсу та доведено його визначальний вплив на інтерпретацію авторського задуму. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження доведено, що композиція кадру та вибір ракурсу виходять за межі технічних рішень, стаючи ключовими засобами візуальної комунікації. Проаналізовано, як розташування об'єктів, масштаб і перспектива формують структуру кадру, забезпечуючи його логічну завершеність. Визначено, що зміна ракурсу є потужним інструментом художнього впливу, здатним трансформувати інтерпретацію образу та викликати прогнозовані емоційні реакції у глядача.

Як цитувати:

Борденюк, С. та Толстой, В., 2026. Композиція кадру та її смислове навантаження: роль ракурсу у візуальному мистецтві. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, 9 (1), с.153-162.

Формулювання проблеми

В епоху тотальної візуалізації екранний образ перетворюється на домінуючий носій інформації, де композиція стає не просто способом організації простору, а складною мовою невербальної комунікації. Серед усіх виражальних засобів саме ракурс виконує функцію авторського фільтра, який жорстко диктує глядачеві ієрархію об'єктів та емоційну тональність сцени. Такий підхід перетворює пасивне споглядання зображення на активний процес дешифрування прихованих смислів, закладених митцем через геометрію кадру.

Попри наявність досліджень, присвячених технічним параметрам зйомки, семантичний потенціал точки огляду часто залишається поза глибоким науковим осмисленням, поступаючись місцем інтуїтивним рішенням практиків. Зміна ракурсу здатна миттєво трансформувати контекст події, перетворюючи нейтральний об'єкт на загрозливий символ або, навпаки, нівелюючи значущість центральної фігури. Відсутність системного аналізу цих механізмів ускладнює розуміння того, як саме візуальна форма впливає на психологічне сприйняття змісту твору та маніпулює реакцією аудиторії.

Для фахівців аудіовізуальної сфери опанування інструментарію ракурсних рішень є ключовим чинником створення конкурентоспроможного та багатогатого художнього продукту. Свідомий вибір точки зйомки дає змо-

гу автору керувати увагою реципієнта без використання діалогів, працюючи виключно на рівні підсвідомих візуальних асоціацій. Це актуалізує необхідність теоретичного обґрунтування взаємозв'язку між композиційною побудовою кадру та його смисловим навантаженням у контексті сучасних завдань візуального мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вагомий внесок у дослідження філософії екранного простору та візуальної антропології зробила Г. Чміль (2020), яка одноосібно та у співавторстві з Н. Корабльовою, О. Безручком (2024); Г. Чміль, Н. Корабльовою, О. Безручком, Н. Жуковою (Chmil et al., 2024) дослідила феномен екрана як ключового комунікатора сучасності та проаналізувала зміни у сприйнятті візуальних образів.

Теоретичні засади екранознавства та онтологію віртуального простору ґрунтовно вивчила І. Зубавіна (2021), акцентуючи на трансформації мистецьких практик у цифрову добу.

Специфіку зображальної журналістики та функціонування візуальних засобів комунікації в медіа розглянули М. Балаклицький (2019), а також С. Котляр та І. Сіренко (2019).

Художньо-естетичні аспекти фотографії як окремого виду мистецтва проаналізували С. Прищенко та Т. Сенчук (2019), виокремивши ключові принципи побудови виразного зображення.

Спорідненість вуличної фотографії з кінематографом та їхні спільні композиційні рішення дослідили С. Борденюк, І. Гавран та В. Гримаська (Bordeniuk, Gavran and Hrymalska, 2021).

Особливу увагу ролі кольору як драматургічного елемента у творах екранного живопису приділили Ю. Гармаш та О. Прядко (2018). Питання інтерактивного телебачення та особливостей візуальної взаємодії в медіасередовищі розглянули О. Безручко та А.-Н. Мануляк (2019). Зокрема, дослідники визначили вплив колористичних рішень на емоційне сприйняття кадру.

Проблематику обрамлення в композиційно-семантичній структурі фільму на прикладі творчості П. Пазоліні детально висвітлила Т. Пахарева (2024).

Технологічні аспекти створення візуального продукту, зокрема роль операторських засобів у досягненні творчого задуму, проаналізували О. Безручко та Д. Аліфанов (2024); Х. Баталіна та Д. Шатило (Batalina and Shatilo, 2024).

Специфіку втілення образу природи у художньому та документальному кіно через призму операторської майстерності дослідили К. Степаненко та О. Веремій (2024), О. Безручко, В. Грифцов (Bezruchko and Hryftsov, 2025).

Сучасні методи монтажу, використання спецефектів і переходів як засобів візуальної виразності описали Г. Чміль, К. Пшенична (2018); О. Ковш, О. Копачинський (2023); А. Медведєва, В. Кукса (Medvedieva and Kuksa, 2024).

Попри значний обсяг наукових праць, проблема комплексного впливу ракурсу на семантичне навантаження кадру, особливостей його емоційного сприйняття та формування візуальної комунікації потребує подальшого системного осмислення.

Мета статті полягає в аналізі ключових складників композиції кадру у візуальному мистецтві та визначенні взаємозалежності між композиційними елементами зображення та їхнім смисловим навантаженням. Особливу увагу зосереджено на дослідженні ракурсу як одного з основних засобів візуального впливу, що формує емоційне сприйняття та інтерпретацію екранного образу. Також метою дослідження є обґрунтування важливості свідомого вибору точки зйомки під час створення медійного продукту для точного передавання авторського задуму та емоційного посилу.

Основний матеріал дослідження

Композиція кадру є однією з основних категорій візуальної мови, яка визначає не лише естетичну організацію зображення, але й семантичне навантаження в межах аудіовізуального твору. Вона виконує не лише декоративну чи орієнтаційну функцію, а й постає потужним інструментом формування наративу, фокусування уваги глядача, створення психологічного ефекту, а також трансляції ідеологічного або культурного змісту.

У телевізійній журналістиці, зокрема зображальній, композиція кадру виконує роль візуального коментаря до дійсності. У дослідженні М. Балаклицького (2019, с.23) «Зображальна журналістика» зазначається, що «правильно вибудована композиція є способом передавання повідомлення з максимальною емоційною та інтелектуальною точністю, оскільки саме вона організовує візуальні елементи у логічну структуру, де кожен компонент – від планування простору до освітлення – несе значення». Так,

кадр стає не просто фіксацією події, а її інтерпретацією.

У сучасних умовах, коли екранна культура охоплює не лише кіно- і телепростір, але й соціальні мережі, цифрове мистецтво та віртуальні середовища, композиція кадру набуває особливої значущості. І. Зубавіна (2021, с.198) у монографії «Онтологія віртуального простору: екранознавчі зшитки» підкреслює, що «в цифрову епоху кадр стає своєрідним "вікном" до множинних реальностей, що одночасно перетинаються, накладаються і змішуються, створюючи химерну структуру екранної гіперреальності». У таких умовах композиція виконує навігаційну функцію – вона допомагає глядачеві орієнтуватися у візуальному хаосі, виокремлювати ключові смисли та фокусувати увагу. Особливої ваги набуває композиція кадру в межах інтерфейсної взаємодії. Цей аспект детально аналізує І. Зубавіна (2018, с.17) у статті «Полілог з екраном або Буття як інтерфейс-меню». У цьому контексті авторка зазначає, що «кадр функціонує як частина складної комунікаційної системи, де глядач/користувач постійно взаємодіє з потоками зображень, вибудовуючи власну суб'єктивну модель реальності». Такий підхід засвідчує формування нового типу візуального мислення – фрагментарного, багатофокусного, з підвищеною емоційною насиченістю. У зв'язку з цим композиція кадру має не тільки впорядковувати зміст, але й створювати естетичні умови для осмислення нових форм буття – دیجیتالних, симуляційних, гібридних.

У статті «Обрамлення в композиційно-смісловій структурі фільмів П. П. Пазоліні» Т. Пахарева (2024, с.30) детально аналізує одну з ключових

особливостей кіномови митця – використання рамкових структур. Позиція кадру у фільмах Пазоліні виконує не лише візуальну, а й глибоко концептуальну функцію – вона є засобом створення асоціативно-метафоричного змісту, який протистоїть звичній лінійній наративності, властивій традиційному кіно».

Найяскравіше це простежується у фільмі «Євангеліє від Матфея» (1964, реж. П. Пазоліні), де режисер відмовляється від адаптації біблійного тексту і шукає відповідність візуальної мови фільму до канонічної поетики. Т. Пахарева (2024, с.26) звертає увагу на те, що «П. Пазоліні активно використовує крупні плани обличчя у статичних композиціях, які апелюють до іконопису, але водночас не копіюють його дослівно». На відміну від ікон, де зображення часто охоплює погрудний портрет, режисер акцентує лише на обличчі, персоналізуючи євангельських персонажів. Ще одним важливим композиційним засобом є використання середніх планів у сценах з натовпом. Камера розташовується на рівні очей, ніби запрошуючи глядача стати учасником подій. Т. Пахарева (2024, с.26) трактує це як «кінематографічну реалізацію принципу зворотної перспективи, властивої іконопису: рамка кадру стає місцем перетину світів – земного та сакрального, а глядач опиняється не поза зображенням, а всередині простору сакральної дії».

Практичне застосування подібних композиційних рішень у сучасному візуальному мистецтві демонструє, що відмова від звичної фронтальної побудови кадру здатна трансформувати сприйняття простору. Якщо класична композиція прагнула врівноваженості

та симетрії для створення відчуття стабільності, то сучасні автори дедалі частіше вдаються до дестабілізації горизонту та використання екстремальних кутів зйомки. Такий підхід перетворює фізичний простір кадру на психологічну проєкцію внутрішнього стану героя, де візуальне викривлення слугує маркером емоційної напруги або екзистенційної кризи, змушуючи глядача втрачати позицію відстороненого спостерігача й фізично відчувати дискомфорт або загрозу.

У зв'язку з цим композиція кадру в сучасному медіапросторі постає багаторівневим конструктом, здатним передавати смисли, емоції та культурні коди. Ракурс як засіб художньої виразності відіграє ключову роль у візуальному мистецтві, оскільки саме він визначає кут зору митця. У культурі постмодерну ракурс набуває нової функції: він стає інструментом провокації. Як слушно зазначає В. Скуратівський (1997, с.45) у праці «Екранні мистецтва у соціокультурних процесах ХХ століття: Генеза. Структура. Функція», «саме зміщення фокусу погляду та нетрадиційна побудова візуального простору стали ключовими ознаками нового художнього мислення ХХ ст., що розвивалося під впливом авангардних, експериментальних і постструктуралістських ідей».

У візуальному мистецтві кут зору безпосередньо впливає на сприйняття глядачем зображуваного світу. Залежно від обраного кута зйомки художник або оператор може підкреслити велич або вразливість об'єкта. Дослідження К. Степаненко та О. Веремій (2024) підкреслює важливість вибору ракурсу в контексті зйомок природи, де через правильний кут формується візуальна естетика. О. Венгер та Х.-М. Ям-

бор (2024) акцентують на тому, що ракурс визначає довіру до ведучого. Крім того, О. Безручко та Д. Аліфанов (2024) доводять, що сучасні технології розширюють можливості вільного вибору ракурсу. У контексті цифрової культури ракурс трансформується у динамічний конструкт. У монографії «Людина – екран: візуальна антропологія (пост)сучасності» Г. Чміль (2020, с.136) зазначає, що «сучасний екранний простір функціонує як поліморфний візуальний конструкт, у якому різноманітні ракурси не просто співіснують, а вбудовуються у структуру сприйняття глядача, формуючи мультирівневу систему візуального доступу до інформації».

Так, ракурс у сучасному візуальному мистецтві слід розглядати не лише як технічну операцію чи спосіб побудови кадру, а як один із головних чинників формування художньої виразності, смислової структури та когнітивного впливу аудіовізуального твору на глядача.

Висновки

Композиція кадру у візуальному мистецтві постає не лише технічним інструментом, а справжньою мовою, здатною передавати настрій, ідеї, емоції та філософські смисли. Його структура, принципи розташування об'єктів, вибір кольору, світла, тіней і ракурс зйомки відіграють ключову роль у формуванні змістовного та емоційного навантаження зображення. Завдяки вдалому вибору кута зору художник, фотограф чи режисер здатен не лише зосередити увагу глядача на головному, а й трансформувати звичне бачення об'єкта, створюючи нові інтерпретації та враження.

Ракурс як виражальний засіб визна- чає погляди спостерігача й може істотно змінювати сприйняття сюжету чи героя. Наприклад, верхній ракурс створює відчуття вразливості, покори, підкреслює слабкість персонажа, тоді як нижній, навпаки, підносить його, наділяє владою і внутрішньою силою. Фронтальний, діагональний чи зворот- ний кути зору додають динаміки або статичності, символізму чи драматиз- му залежно від контексту. Тож вибір позиції зйомки не є випадковим або другорядним елементом – це глибоко осмислений складник авторської візу- альної мови.

У добу цифрових технологій, коли зо- браження стало всюдисущим і доступ- ним, уміння грамотно вибудувати

композицію кадру та свідомо обирати ракурс набуває ще більшої ваги. Ві- зуальний потік сьогодні перенасиче- ний інформацією, і лише ті образи, які мають чітку композиційну структуру та потужне смислове навантаження, здатні привернути увагу, викликати емоційну реакцію та залишити слід у свідомості глядача. Таким чином, композиція кадру та ракурс у візуаль- ному мистецтві – це не просто технічні категорії, а інструменти авторського самовираження, за допомогою яких митець керує увагою, формує сприй- няття і створює унікальну візуальну оповідь. Це результат глибокого твор- чого задуму, який перетворює зобра- ження на засіб передавання думки, емоцій та ідей.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Балаклицький, М.А., 2019. *Зображальна журналістика*. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.
- Безручко, О. та Аліфанов, Д., 2024. Технології відеозйомки та допоміжні технічні засоби оператора як невід’ємна складова досягнення творчого задуму в аудіовізуальному мистецтві. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 7 (2), с.315-327. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.2.2024.319014>
- Безручко, О. та Мануляк, А.-Н., 2019. Вплив кольору на глядацьку аудиторію інтерактивного телебачення. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 2 (2), с.208-215. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2.2019.185711>
- Венгер, О. та Ямбор, Х.-М., 2024. Ведучий у сучасному документальному кіно: в кадрі та поза ним. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 7 (1), с.8-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302754>
- Гармаш, Ю. та Прядко, О., 2018. Особлива роль кольору в драматургії творів екранного живопису. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 1, с.57-67. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.1.2018.140835>
- Зубавіна, І., 2018. Полілог з екраном або Буття як інтерфейс-меню. *Художня культура. Актуальні проблеми*, [e-journal] 14, с.15-19. <https://doi.org/10.31500/1992-5514.14.2018.150888>

- Зубавіна, І., 2021. *Онтологія віртуального простору: Екранознавчі зшитки*. Одеса: Гельветика.
- Ковш, О. та Копачинський, О., 2023. Особливості монтажу в сучасному аудіовізуальному виробництві: спецефекти та переходи. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 6 (1), с.105-117. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279255>
- Котляр, С. та Сіренко, І., 2019. Особливості модернізації тележурналістських практик в новинному онлайн контенті. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 2 (2), с.137-144. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2.2019.185687>
- Пахарева, Т.А., 2024. Обрамлення в композиційно-смісловій структурі фільмів П. П. Пазоліні. «Південний архів» (філологічні науки), [e-journal] 98, с.24-31. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2024-98-3>
- Прищенко, С.В. та Сенчук, Т.В., 2019. Художньо-естетичні аспекти фотографіки. *Культура і сучасність*, [e-journal] 1, с.139-146. <https://doi.org/10.32461/2226-0285.1.2019.180583>
- Скуратівський, В.Л., 1997. *Екранні мистецтва у соціокультурних процесах ХХ століття: Генеза. Структура. Функція*. Київ: Київський державний інститут театрального мистецтва імені І. К. Карпенка-Карого. Ч. 2.
- Степаненко, С. та Веремій, О., 2024. Особливості втілення творчого задуму зображення природи в художньому та документальному кіно. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 7 (1), с.87-97. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302769>
- Чміль, Г. та Пшенична, К., 2018. Монтаж кіно: від радянського кіноавангарду до сучасних практик монтажу. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 2, с.98-106. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2018.151823>
- Чміль, Г.П., 2020. *Людина – екран: візуальна антропологія (пост)сучасност*. Київ: Інститут культурології НАМ України.
- Чміль, Г.П., Корабльова, Н.С. та Безручко, О.В., 2024. Homo villicus у сучасному екранному середовищі. В: *Мистецтвознавство. Соціальні комунікації. Медіапедагогіка*. Київ: Видавничий центр КНУКІМ. Т. 10, с.214-240.
- Batalina, K. and Shatilo, D., 2024. Peculiarities of cameraman shooting of television programs in interiors. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (2), pp.300-314. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.2.2024.319012>
- Bezruchko, O. and Hryftsov, V., 2025. Documentary style in fiction film. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 8 (1), pp.60-78. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.8.1.2025.332389>
- Bordeniuk, S., Gavran, I. and Hrymalska, V., 2021. Features of Street Photography and Its Similarities with Cinematography. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 4 (2), pp.278-285. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.2.2021.248772>
- Chmil, H., Korablova, N., Bezruchko, O. and Zhukova, N., 2024. Homo villicus in the cinema environment. Justifiably and limits of the index. *Convergences-Journal of Research and Arts Education*, [e-journal] 17 (33), pp.123-142. <https://doi.org/10.53681/c1514225187514391s.33.235>

Medvedieva, A. and Kuksa, V., 2024. Editing as a Creative Director's Method in Modern Audiovisual Culture. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (1), pp.42-50. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302760>

REFERENCES

- Balaklytskyi, M.A., 2019. *Zobrazhalna zhurnalistyka* [Visual Journalism]. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University.
- Batalina, K. and Shatilo, D., 2024. Peculiarities of cameraman shooting of television programs in interiors. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (2), pp.300-314. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.2.2024.319012>
- Bezruchko, O. and Alifanov, D., 2024. Tekhnolohii videoziomky ta dopomizhni tekhnichni zasoby operatora yak nevidiemna skladova dosiahnennia tvorchoho zadumu v audiovizualnomu mystetstvi [Video Recording Technologies and Cameraman Auxiliary Equipment as an Integral Part of Achieving a Creative Idea in Audiovisual Art]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (2), pp.315-327. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.2.2024.319014>
- Bezruchko, O. and Hryftsov, V., 2025. Documentary style in fiction film. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 8 (1), pp.60-78. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.8.1.2025.332389>
- Bezruchko, O. and Manuliak, A.-N., 2019. Vplyv koloru na hliadatsku audytoriiu interaktyvnoho telebachennia [The Color Influence on the Audience of Interactive Television]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 2 (2), pp.208-215. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2.2019.185711>
- Bordeniuk, S., Gavran, I. and Hrymalska, V., 2021. Features of Street Photography and Its Similarities with Cinematography. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 4 (2), pp.278-285. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.2.2021.248772>
- Chmil, H. and Pshenychna, K., 2018. Montazh kino: vid radianskoho kinoavanhardu do suchasnykh praktyk montazhu [Film Editing: From Avant-garde Films to Modern Editing Practice]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 2, pp.98-106. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2018.151823>
- Chmil, H., Korablova, N., Bezruchko, O. and Zhukova, N., 2024. Homo villicus in the cinema environment. Justifiably and limits of the index. *Convergences-Journal of Research and Arts Education*, [e-journal] 17 (33), pp.123-142. <https://doi.org/10.53681/c1514225187514391s.33.235>
- Chmil, H.P., 2020. *Liudyna – ekran: vizualna antropolohiia (post)suchasnost* [Man – screen: visual anthropology of (post)modernity]. Kyiv: Institute for Cultural Research of the National Academy of Arts of Ukraine.
- Chmil, H.P., Korablova, N.S. and Bezruchko, O.V., 2024. Homo villicus u suchasnomu ekrannomu sere dovnyshchi [Homo villicus in the modern screen environment]. In: *Mystetstvoznavstvo. Sotsialni komunikatsii. Mediapedahohika* [Art History. Social Communications. Media Pedagogy]. Kyiv: KNUCA Publishing Centre. Vol. 10, pp.214-240.
- Harmash, Yu. and Priadko, O., 2018. Osoblyva rol koloru v dramaturhii tvoriv ekrannoho zhyvopysu [The Special Role of Color in the Drama of Screen Painting Works]. *Bulletin of Kyiv*

National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production, [e-journal] 1, pp.57-67. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.1.2018.140835>

Kotliar, S. and Sirenko, I., 2019. Osoblyvosti modernizatsii telezhurnalistskykh praktyk v novynnomu onlain kontenti [Features of the Modernization of Television Journalistic Practices in Online News Content]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 2 (2), pp.137-144. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2.2019.185687>

Kovsh, O. and Kopachynskyi, O., 2023. Osoblyvosti montazhu v suchasnomu audiovizualnomu vyrobnytstvi: spetsefekty ta perekhody [Features of Editing in Modern Audiovisual Production: Special Effects and Transitions]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 6 (1), pp.105-117. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279255>

Medvedieva, A. and Kuksa, V., 2024. Editing as a Creative Director's Method in Modern Audiovisual Culture. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (1), pp.42-50. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302760>

Pakharieva, T.A., 2024. Obramlennia v kompozytsiino-smyslovii strukturii filmiv P. P. Pasolini [framing in the composition and meaning structure of P. P. Pasolini's films]. *Southern Archive (philological sciences)*, [e-journal] 98, pp.24-31. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2024-98-3>

Pryshchenko, S.V. and Senchuk, T.V., 2019. Khudozhno-estetychni aspekty fotohrafiky [Art-Aesthetic aspects of the Photographics]. *Culture and contemporaneity*, [e-journal] 1, pp.139-146. <https://doi.org/10.32461/2226-0285.1.2019.180583>

Skurativskiy, V.L., 1997. *Ekranni mystetstva u sotsiokulturnykh protsesakh KhKh stolittia: Heneza. Struktura. Funktsiia* [Screen Arts in Sociocultural Processes of the 20th Century: Genesis. Structure. Function]. Kyiv: Kyivskiy derzhavnyi instytut teatralnoho mystetstva imeni I. K. Karpenka-Karoho. Ch. 2.

Stepanenko, S. and Veremii, O., 2024. Osoblyvosti vtilennia tvorchoho zadumu zobrazhennia pryrody v khudozhnomu ta dokumentalnomu kino [Peculiarities of Implementing the Creative Idea for Depicting Nature in Fiction and Documentary Cinema]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (1), pp.87-97. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302769>

Venher, O. and Yambor, Kh-M., 2024. Veduchy i u suchasnomu dokumentalnomu kino: v kadri ta poza nym [Presenter in Modern Documentary Cinema: On and Off Screen]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (1), pp.8-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302754>

Zubavina, I., 2018. Poliloh z ekranom abo Buttia yak interfeis-meniu [Polylog with a Screen or Life as a Menu Interface]. *Artistic culture. Topical issues*, [e-journal] 14, pp.15-19. <https://doi.org/10.31500/1992-5514.14.2018.150888>

Zubavina, I., 2021. *Ontolohiia virtualnoho prostoru: Ekranoznavchi zshytky* [Ontology of Virtual Space: Screen Studies Notebooks]. Odesa: Helvetyka.

Надійшла: 02.01.2026; Прийнято: 03.02.2026;
Стаття була вперше опублікована онлайн: 26.05.2026

FRAME COMPOSITION AND ITS SEMANTIC LOAD: ROLE OF ANGLE IN VISUAL ART

Serhii Bordeniuk^{1a}, Vitalii Tolstoy^{2b}

¹Honored Artist of Ukraine, Professor;

e-mail: bordens2662@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2561-1409

²Master of Audiovisual Arts and Production;

e-mail: vitaliytolstoy1999@gmail.com, ORCID: 0009-0006-3268-6360

^aKyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

^bKyiv University of Culture, Kyiv, Ukraine

Abstract

Purpose of this research. It is necessary to analyse the compositional peculiarities of visual art works as a basis of frame construction, to clarify the significance of the angle in forming the semantic and emotional load of the image, and to study the relationship between the choice of shooting point, the placement of objects in the frame, and the final perception of the visual message by the viewer. **Research methodology.** The following methods are applied in the work: theoretical analysis – to systematise art history approaches to understanding composition in photography and cinematography; structural-compositional method – for a detailed study of frame construction, determination of focal points and their role in space organisation; comparative method – for comparing different angles of a single object in order to identify changes in semantic load and emotional influence on the recipient. **Scientific novelty.** For the first time, the role of the angle as one of the main tools for forming the semantic space of the frame in modern visual art is systematically analysed. The impact of the choice of shooting point on the hierarchy of images and the arrangement of semantic accents within the frame is grounded. The features of compositional balancing when changing the angle are revealed, and its decisive influence on the interpretation of the author's intent is proven. **Conclusions.** As a result of the conducted study, it is proven that frame composition and the choice of angle go beyond technical techniques, acting as key means of visual communication. It is analysed how the arrangement of objects, scale and perspective form the structure of the frame, ensuring its logical completeness. It is determined that a change of angle is a powerful tool of artistic influence, capable of transforming the interpretation of the image and evoking predicted emotional reactions in viewers.

Keywords: composition; angle; visual art; frame; semantic load; visual communication.

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.